

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอโนมย์ จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในอำเภอนอมย์ จังหวัดชัยนาท

ตอนที่ 2 การดำเนินงานศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนมย์ จังหวัดชัยนาท

ตอนที่ 3 สภาพการผลิต สถานภาพการเป็นสมาชิก การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความพึงพอใจ และความต้องการของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนมย์ จังหวัดชัยนาท

ตอนที่ 4 ปัจจัยการดำเนินการและแนวทางการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนมย์ จังหวัดชัยนาท

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนมย์ จังหวัดชัยนาท

ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในอำเภอนอมย์ จังหวัดชัยนาท

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนปรากฏตามตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

N=139		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	40	28.8
หญิง	99	71.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N=139		
	ข้อมูล	ร้อยละ
2.	อายุ	
	น้อยกว่า 30 ปี	2
	30-40 ปี	19
	41-50 ปี	52
	51-60 ปี	33
	มากกว่า 60 ปี	33
	ต่ำสุด = 21	สูงสุด = 80
	ค่าเฉลี่ย = 51.99	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.484
3.	ศาสนา	
	พุทธ	139
4.	ระดับการศึกษา	
	ไม่เคยเรียน	2
	ประถมศึกษา 1-6	93
	มัธยมศึกษาตอนต้น	20
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	10
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	4
	ปริญญาตรี	10

จากตารางที่ 4.1 พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 71.2 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 28.8 เป็นเพศชาย เกษตรกรส่วนมากร้อยละ 37.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 23.7 อายุ 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 21 ปี และอายุสูงสุด 80 ปี และอายุเฉลี่ย 51.99 ปี นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ร้อยละ 100.0 เกษตรกรส่วนใหญ่ศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 66.9 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.4

ตารางที่ 4.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานในภาคการเกษตร การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และสถานะทางสังคม

N=139		
	ข้อมูล	ร้อยละ
1.	จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน	
	น้อยกว่า 3 คน	16
	3-4 คน	80
	5-6 คน	39
	มากกว่า 6 คน	4
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 9	
	ค่าเฉลี่ย = 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.445	
2.	จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร	
	2.1 แรงงานภายในครอบครัว	
	ไม่มี	3
	มี	136
	น้อยกว่า 2 คน	25
	2 คน	63
	3 คน	33
	มากกว่า 3 คน	15
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 6	
	ค่าเฉลี่ย = 2.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.049	
	2.2 แรงงานจ้าง	
	ไม่มี	92
	มี	47
	น้อยกว่า 3 คน	16
	3-4 คน	14
	มากกว่า 4 คน	17
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 10	
	ค่าเฉลี่ย = 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.051	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N=139		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร นอกจาก		
ศูนย์ข้าวชุมชน		
ไม่เป็น	27	19.4
เป็น ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	112	80.6
กลุ่มเกษตรกร	67	48.2
กลุ่มสหกรณ์	74	53.2
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	14	10.1
กลุ่มลูกค้า ธกส.	56	40.3
กลุ่มอาชีพเกษตร	30	21.6
อื่นๆ	2	1.4
4. สถานะทางสังคม		
ไม่มี	97	69.8
มี ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	42	30.2
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	8	5.8
กรรมการหมู่บ้าน	15	10.8
ส.อบต.	2	1.4
อคม.	8	5.8
อื่นๆ	15	10.8

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนส่วนมากมีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.6 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยสุด 1 คน สูงสุด 9 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.92 คน

จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร เป็นแรงงานภายในครอบครัวส่วนใหญ่จำนวน 2 คน ร้อยละ 45.3 โดยจำนวนแรงงานภายในครอบครัวต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน เฉลี่ย 2.34 คน เป็นแรงงานจ้าง โดยส่วนมากจ้างจำนวนมากกว่า 4 คน ร้อยละ 12.2 จำนวนแรงงานจ้างต่ำสุด 1 คน สูงสุด 10 คน เฉลี่ย 3.57 คน

การเป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอกจากศูนย์ข่าวชุมชน และสถานะทางสังคม มีเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสถาบันอื่น ร้อยละ 19.4 และเป็นสมาชิกสถาบันอื่น ร้อยละ 80.6 โดยเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 53.2 เกษตรกรสมาชิกศูนย์ข่าวชุมชนโดยมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 69.8 และมีสถานะทางสังคม ร้อยละ 30.2 โดยส่วนใหญ่เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 10.8

ตารางที่ 4.3 ลักษณะการประกอบอาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนและลักษณะการถือครองที่ดิน และสภาวะการกู้ยืม

N=139		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 1.1 อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	129	92.9
ค้าขาย	6	4.3
รับจ้างทั่วไป	2	1.4
รับราชการ	2	1.4
1.2 อาชีพรอง		
ทำการเกษตร	8	5.8
ค้าขาย	30	21.6
รับจ้างทั่วไป	42	30.2
อื่นๆ	6	4.3
2. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการทำงาน		
ไม่มี	2	1.4
มี	137	98.6
น้อยกว่า 20 ปี	40	28.8
20-30 ปี	35	25.2
31-40 ปี	37	26.6
41-50 ปี	21	15.1
มากกว่า 50 ปี	4	2.9
ต่ำสุด = 2	สูงสุด = 60	
ค่าเฉลี่ย = 27.92	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 15.449	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

			N=139
	ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.	จำนวนที่ดินที่ทำนา		
	ไม่มี	2	1.4
	มี	137	98.6
	น้อยกว่า 10 ไร่	6	4.3
	10-30 ไร่	52	37.4
	31-50 ไร่	30	21.5
	51-70 ไร่	24	17.3
	มากกว่า 70 ไร่	25	18.1
	ต่ำสุด = 4	สูงสุด = 140	
	ค่าเฉลี่ย = 46.01	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 29.197	
3.1	พื้นที่ตนเอง		
	ไม่มี	38	27.3
	มี	101	72.7
	น้อยกว่า 10 ไร่	16	11.5
	10-30 ไร่	60	43.2
	31-50 ไร่	8	5.8
	51-70 ไร่	12	8.6
	มากกว่า 70 ไร่	5	3.6
	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 90	
	ค่าเฉลี่ย = 26.59	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 21.342	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

			N=139
	ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.	3.2 พื้นที่เช่า		
	ไม่มี	50	36.0
	มี	89	64.0
	น้อยกว่า 10 ไร่	2	1.4
	10-30 ไร่	35	25.2
	31-50 ไร่	27	19.4
	51-70 ไร่	15	10.8
	มากกว่า 70 ไร่	10	7.2
	ต่ำสุด = 5	สูงสุด = 110	
	ค่าเฉลี่ย = 39.80	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 24.696	
	3.3 พื้นที่สาธารณะ		
	ไม่มี	135	97.1
	มี 1-4 ไร่	4	2.9
	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 4	
	ค่าเฉลี่ย = 2.50	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.732	
	3.4 พื้นที่อื่นๆ		
	ไม่มี	133	95.7
	มี 1-30 ไร่ (ของญาติ)	6	4.3
	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 30	
	ค่าเฉลี่ย = 11.67	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 14.264	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=139		
	ข้อมูล	ร้อยละ
4.	สถานะการกู้ยืม	
	ไม่มี	36 25.9
	มี จากแหล่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	103 74.1
	กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์	38 27.3
	ธกส.	45 32.4
	สหกรณ์ฯ	69 49.6
	ศูนย์ข้าวชุมชน	6 4.3

จากตารางที่ 4.3 สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือการทำการเกษตร ร้อยละ 92.9 อาชีพรอง คือรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 30.2 รองลงมาร้อยละ 21.6 ทำการค้าขาย มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 28.8 รองลงมา 31-40 ปี ร้อยละ 26.6 โดยมีประสบการณ์ต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 60 ปี เฉลี่ย 27.92 ปี

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ทำนา 10-30 ไร่ ร้อยละ 37.4 จำนวนพื้นที่รองลงมา 31-50 ไร่ ร้อยละ 21.5 จำนวนพื้นที่ทำนาค่ำสุด 4 ไร่ สูงสุด 140 ไร่ เฉลี่ย 46.01 ไร่ จำแนกเป็น

พื้นที่ตนเอง จำนวน 10-30 ไร่ ร้อยละ 43.2 รองลงมาน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 11.5 จำนวนพื้นที่ทำนาค่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 90 ไร่ เฉลี่ย 26.59 ไร่

พื้นที่เช่า จำนวน 10-30 ไร่ ร้อยละ 25.2 รองลงมา 31-50 ไร่ ร้อยละ 19.4 จำนวนพื้นที่ทำนาค่ำสุด 5 ไร่ สูงสุด 110 ไร่ เฉลี่ย 39.80 ไร่

พื้นที่สาธารณะ ส่วนใหญ่ไม่มีการทำนา ร้อยละ 97.1 จำนวนพื้นที่ทำนาค่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 4 ไร่ เฉลี่ย 2.50 ไร่

พื้นที่อื่นๆ (เป็นของญาติ โดยให้ทำฟรี) ส่วนใหญ่ไม่มีการทำนา ร้อยละ 95.7 จำนวนพื้นที่ทำนาค่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 30 ไร่ เฉลี่ย 11.67 ไร่

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงิน คิดเป็นร้อยละ 74.1 โดยกู้ยืมจากสหกรณ์ฯ ร้อยละ 49.6 รองลงมาคือ ธกส. ร้อยละ 32.4

ตอนที่ 2 การดำเนินงานศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนหม่ม จังหวัดชัยนาท

จากการสอบถามคณะกรรมการ 15 ราย เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์ข้าวชุมชนทั้ง 3 ศูนย์ ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันให้ข้อมูลทำให้ทราบข้อมูลในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชน

จากการสอบถามคณะกรรมการทั้ง 3 ศูนย์ ได้ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชน ดังนี้
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชน

ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชน		ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่าฉนวน	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหัวหว้า	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองม่วง
1.	ที่ทำการศูนย์ข้าวชุมชนแบบถาวร	✓		✓
2.	การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
	กข. 31 (ปทุมธานี 80)	✓	✓	✓
	กข. 41			✓
	กข. 47			✓
	สุพรรณบุรี 1			✓
3.	จำนวนแปลงพันธุ์ข้าว 200 ไร่	✓	✓	✓
4.	การตรวจสอบการตัดพันธุ์ปน	✓	✓	✓
5.	การตรวจสอบการเก็บเกี่ยว	✓	✓	✓
6.	การควบคุมความชื้น	✓		
7.	ลานตากข้าวของศูนย์ฯ			
8.	สถานที่เก็บเมล็ดพันธุ์	✓		
9.	การบรรจุเมล็ดพันธุ์ในบรรจุภัณฑ์ศูนย์ฯ	✓		
10.	วิธีจำหน่ายเมล็ดพันธุ์			
	เงินสด	✓	✓	✓
11.	จำหน่ายเมล็ดพันธุ์แก่ใคร			
	เกษตรกร	✓	✓	✓
12.	การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์			
	ตรวจสอบ	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชน		ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่าฉนวน	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหัวหว้า	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองม่วง
13.	ใน 1 ปี ผลิธเมล็ดพันธุข้าวได้ (ตัน)	80	16	130
14.	จำนวนผู้ผลิตแปลงพันธุข้าว	7	20	10
15.	ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวต่อกิโลกรัม	20	12	12

หมายเหตุ ✓ หมายถึง มี/ดำเนินการ

ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า มีที่ทำการศูนย์ 2 กลุ่ม ผลิตข้าวพันธุ์กข. 31 ทั้ง 3 กลุ่ม มี 1 กลุ่ม คือศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองม่วงที่ผลิตข้าวพันธุ์กข. 41 กข. 47 และ สุพรรณบุรี ใน 1 ปี ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลท่าฉนวนผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว 80 ตัน ศูนย์ข้าวบ้านหัวหว้าและบ้านหนองม่วงผลิตได้ 16 ตัน และ 130 ตัน ตามลำดับ จำนวนแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวศูนย์ละ 200 ไร่ มีการตรวจสอบการคัดพันธุ์ปนและตรวจสอบการเก็บเกี่ยว มีการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ไม่มีลานตากข้าว ทำการควบคุมความชื้น มีสถานที่เก็บเมล็ดพันธุ์ของศูนย์ มีการบรรจุเมล็ดพันธุ์ในบรรจุภัณฑ์ศูนย์ฯ ร้อยละ 33.3 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกร โดยรับเป็นเงินสด

ภาพที่ 4.1 ที่ทำการศูนย์ข้าวชุมชน

ภาพที่ 4.2 ฉางข้าวศูนย์ข้าวชุมชนตำบลท่าฉนวน

ภาพที่ 4.3 เมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลท่าฉนวน

ภาพที่ 4.4 แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน

ภาพที่ 4.5 การประชุมชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน

2.2 การดำเนินการด้านการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน

ตารางที่ 4.5 การดำเนินการด้านการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน

การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน		ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่าฉนวน	ศูนย์ข้าว ชุมชนบ้าน หัวหว้า	ศูนย์ข้าว ชุมชนบ้าน หนองม่วง
1.	วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์ข้าว การเลือกตั้ง	✓	✓	✓
2.	โครงสร้างในการบริหารจัดการศูนย์ฯ			
	ด้านบริหารและประสานงาน	✓	✓	✓
	ด้านการผลิต	✓	✓	✓
	ด้านการตลาด	✓		
	ด้านการประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓
	ด้านเหรียญกษาปณ์	✓	✓	✓
3.	การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการ			
	วาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี	✓		✓
4.	กิจกรรมของศูนย์ข้าวชุมชน			
	การซื้อและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์	✓	✓	✓
	อบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต	✓	✓	✓
	จัดหาปัจจัยการผลิต	✓		✓
	ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร	✓		
	กองทุนกู้ยืม			
5.	การกำหนดแผนการดำเนินงาน			
	ด้านการผลิต	✓	✓	✓
	ด้านการตลาด	✓		✓
	ด้านการเงิน	✓		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน	ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่าฉนวน	ศูนย์ข้าว ชุมชนบ้าน หัวหว้า	ศูนย์ข้าว ชุมชนบ้าน หนองม่วง
6. การกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการของ ศูนย์ฯ			
การผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีในชุมชน	✓	✓	✓
ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง	✓	✓	✓
พัฒนาความรู้ด้านการผลิตข้าวอย่างมี ประสิทธิภาพ	✓	✓	
7. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯ			
ภายในกลุ่ม	✓	✓	✓
ภายนอกกลุ่ม	✓		✓

หมายเหตุ ✓ หมายถึง มี/ดำเนินการ

จากตารางที่ 4.5 การดำเนินการด้านการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาทมี
ดังนี้

ศูนย์ข้าวชุมชนมีการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์ข้าวโดยการเลือกตั้ง มีการบริหาร
จัดการศูนย์ ด้านบริหารและประสานงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้าน
เหรียญกษาปณ์/บัญชี มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ 2 ปี

กิจกรรมของศูนย์ข้าวชุมชน มีการซื้อและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ อบรมถ่ายทอดความรู้
ด้านการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิต การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ไม่มีกองทุนกู้ยืม

การกำหนดแผนการดำเนินงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน

การกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการของศูนย์ฯ ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี
ในชุมชน ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง พัฒนาความรู้ด้านการผลิตข้าวอย่างมีประสิทธิภาพ

การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ภายในกลุ่ม ภายนอกกลุ่ม

2.3 การดำเนินการด้านการถ่ายทอดความรู้ศูนย์ข้าวชุมชน

ตารางที่ 4.6 การดำเนินการด้านการถ่ายทอดความรู้ศูนย์ข้าวชุมชน

การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน		ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่าฉนวน	ศูนย์ข้าว ชุมชนบ้าน หัวหว้า	ศูนย์ข้าว ชุมชนบ้าน หนองม่วง
1.	การอบรมถ่ายทอดความรู้	✓	✓	✓
2.	จุดสาธิตหรือถ่ายทอดความความรู้ภายในศูนย์ฯ	✓	✓	✓
3.	แปลงเรียนรู้ให้แก่สมาชิก	✓	✓	✓
4.	การอบรมการรับรองมาตรฐานสินค้า (มีใบรับรอง)			
	มาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี	✓		

หมายเหตุ ✓ หมายถึง มี/ดำเนินการ

จากตารางที่ 4.6 การดำเนินการด้านการถ่ายทอดความรู้ศูนย์ข้าวชุมชน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท พบว่า มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ จุดสาธิตหรือถ่ายทอดความความรู้ภายในศูนย์ฯ แปลงเรียนรู้ให้แก่สมาชิก มีใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี

2.4 การดำเนินการด้านการบริหารจัดการเงินทุนศูนย์ข้าวชุมชน

ตารางที่ 4.7 การดำเนินการด้านการบริหารจัดการเงินทุนศูนย์ข้าวชุมชน

การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน		ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่าฉนวน	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหัวหว้า	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองม่วง
1.	การบริหารจัดการเงินทุนศูนย์ฯ			
	คณะกรรมการบริหารจัดการ	✓	✓	✓
	กฎระเบียบข้อบังคับ	✓		✓
	การจัดทำบัญชี	✓	✓	✓
	การปันผลหุ้น	✓		
2.	เงินทุนและผลกำไรปัจจุบันเมื่อเทียบกับในอดีต เพิ่มขึ้น	✓	✓	✓
3.	การจัดหาแหล่งเงินทุน			
	การระดมหุ้นจากสมาชิก	✓		
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	✓	✓	✓
	ผลกำไรจากการดำเนินการ	✓		✓
4.	การใช้ประโยชน์จากเงินทุน			
	การจัดซื้อเมล็ดพันธุ์	✓	✓	✓
	การซื้อปัจจัยการผลิต	✓		✓
	การกู้ยืม			
5.	การวางแผนการจัดสรรผลกำไรของศูนย์ฯ			
	การปันผล	✓		
	การตอบแทนคณะกรรมการ			
6.	เงินทุนของศูนย์ฯ (บาท)	208,773	21,000	300,000

หมายเหตุ ✓ หมายถึง มี/ดำเนินการ

จากตารางที่ 4.7 การดำเนินการด้านการบริหารจัดการเงินทุนศูนย์ข้าวชุมชน
อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท มีดังนี้

การบริหารจัดการเงินทุนศูนย์ฯ มีคณะกรรมการบริหารจัดการ กฎระเบียบข้อบังคับ
การจัดทำบัญชี การปันผลหุ้น

เงินทุนของศูนย์ข้าวตำบลท่าฉนวน 208,773 บาท บ้านหัวหว้าและบ้านหนองม่วง
21,000 บาท และ 300,000 บาท ตามลำดับ เงินทุนและผลกำไรปัจจุบันเมื่อเทียบกับในอดีตเพิ่มขึ้น

การจัดหาแหล่งเงินทุน มีการระดมหุ้นจากสมาชิกการสนับสนุนจากภาครัฐ ผลกำไร
จากการดำเนินการ

การใช้ประโยชน์จากเงินทุน มีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ การซื้อปัจจัยการผลิต ไม่มีการกั
ยืม

การวางแผนการจัดสรรผลกำไรของศูนย์ฯ มีการปันผลไม่มีการตอบแทน
คณะกรรมการ

**ตอนที่ 3 สภาพการผลิต สถานภาพการเป็นสมาชิก การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ความพึงพอใจ และความต้องการของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน
อำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท**

3.1 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ตารางที่ 4.8 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

N=139

	สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	กข. 31 (ปทุมธานี 80)	133	95.7
	กข. 41	20	14.4
	กข. 47	11	7.9
	สุพรรณบุรี 1	13	9.4
	อื่นๆ (ชัยนาท 1)	5	3.6
2.	แหล่งซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	ศูนย์ข้าวชุมชน	91	65.5
	หน่วยงานภาครัฐ	60	43.2
	เกษตรกร	14	10.1
	หน่วยงานภาคเอกชน	11	7.9
3.	แหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	ศูนย์ข้าวชุมชน	60	43.2
	โรงสี	72	51.8
	เกษตรกร	12	8.6
	อื่นๆ (พ่อค้า ร้านค้า)	7	5.0

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

N=139

สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การประสพภัยในช่วงฤดูการผลิต			
ไม่เคย		15	10.8
เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		124	89.2
อุทกภัย		53	38.1
โรคระบาด		73	52.5
แมลงระบาด		107	77.0
อื่นๆ (หนู นก)		15	10.8
5. จำนวนครั้งในการปลูกข้าวในรอบปี			
ไม่ได้ปลูก		2	1.4
ปลูก		137	98.6
1 ครั้ง		7	5.0
2 ครั้ง		126	90.7
3 ครั้ง		4	2.9

จากตารางที่ 4.8 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน มีดังนี้ สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนส่วนใหญ่ปลูกข้าวพันธุ์ กข. 31 (ปทุมธานี 80) ร้อยละ 95.7 พันธุ์ข้าวที่ปลูกรองลงมาคือ กข. 41 ร้อยละ 14.4 และพันธุ์สุพรรณบุรี 1 ร้อยละ 9.4 โดยส่วนมากซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 65.5 รองลงมาคือหน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ 43.2 มีแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่โรงสี ร้อยละ 51.8 รองลงมาคือศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 43.2 เกษตรกรเคยประสบภัยช่วงฤดูการผลิต ร้อยละ 89.2 ซึ่งเป็นแมลงระบาด ร้อยละ 77.0 รองลงมาเป็นโรคระบาด ร้อยละ 52.5 เกษตรกรส่วนมากปลูกข้าว 2 ครั้งในรอบปี ร้อยละ 90.7

3.2 สถานภาพการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน

ตารางที่ 4.9 สถานภาพการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน

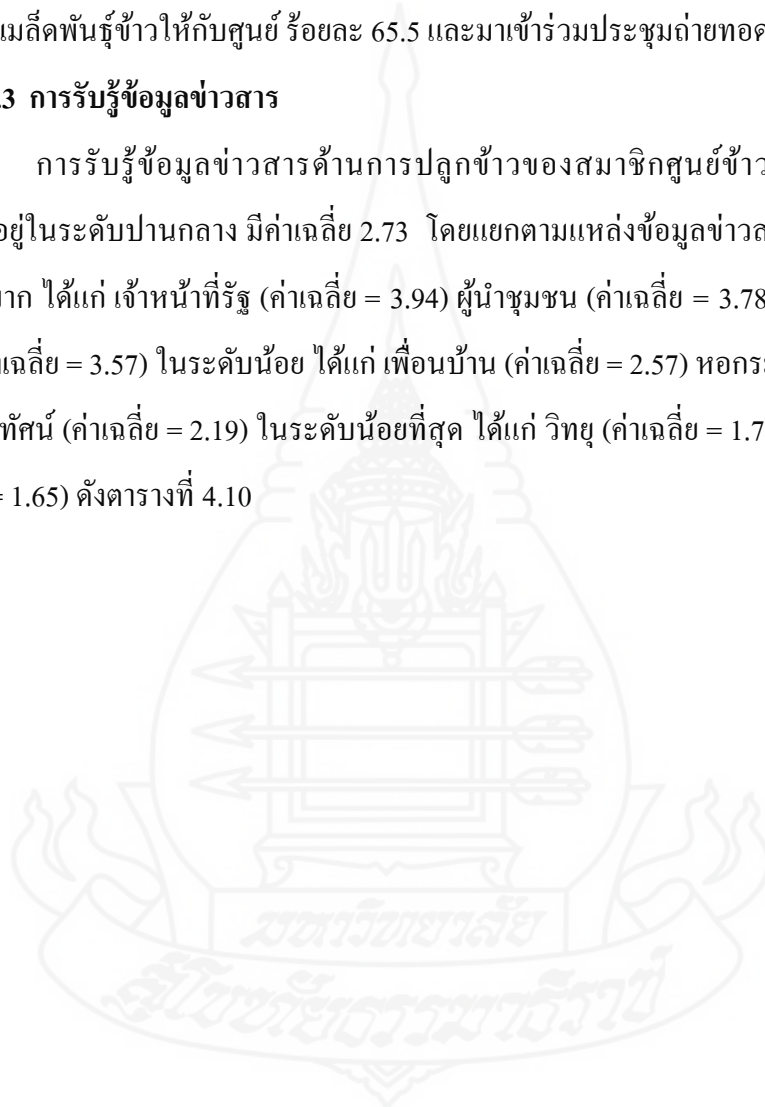
N=139

	สถานภาพการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ตำแหน่งของท่านในกลุ่ม		
	ประธาน	3	2.2
	กรรมการ	12	8.6
	สมาชิก	124	89.2
2.	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน		
	1-3 ปี	81	58.3
	4-6 ปี	34	24.5
	มากกว่า 6 ปี	24	17.2
	ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 10		
	ค่าเฉลี่ย = 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.752		
3.	เหตุผลในการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	ต้องการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว	114	82.0
	ต้องการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	58	41.7
	แลกเปลี่ยนความรู้	85	61.2
	ผลตอบแทนด้านการเงิน	24	17.3
	การกู้ยืม - ยืม	4	2.9
	อื่นๆ	8	5.8
4.	การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน		
	ไม่ได้ผลิต	91	65.5
	ผลิต	48	34.5
5.	การเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้		
	ไม่เข้าร่วม	2	1.4
	เข้าร่วม	137	98.6

จากตารางที่ 4.9 สถานภาพการเป็นสมาชิกศูนย์ข่าวชุมชน ทั้ง 3 ศูนย์ มีสมาชิก 124 คน ร้อยละ 89.2 รองลงมาก็คือกรรมการ 12 คน ร้อยละ 8.6 และประธาน 3 คน ร้อยละ 2.2 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก 1-3 ปี ร้อยละ 58.3 ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 10 ปี เฉลี่ยแล้ว 3.61 ปี เป็นสมาชิกเพราะต้องการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ร้อยละ 82.0 รองลงมาต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ ร้อยละ 61.2 สมาชิกส่วนมากไม่ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับศูนย์ ร้อยละ 65.5 และมาเข้าร่วมประชุมถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 98.6

3.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกข้าวของสมาชิกศูนย์ข่าวชุมชน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาทอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.73 โดยแยกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรได้รับในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.78) กรรมการศูนย์ข่าวชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.57) ในระดับน้อย ได้แก่ เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 2.57) หอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย = 2.42) โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย = 2.19) ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ วิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 1.73) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 1.65) ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกข้าว

แหล่งข้อมูล ข่าวสาร	ระดับการรับรู้					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)			
1. เจ้าหน้าที่รัฐ	39 (28.1)	63 (45.3)	28 (20.1)	7 (5.0)	2 (1.4)	3.94	0.903	มาก
2. ผู้นำชุมชน	40 (28.8)	38 (27.3)	55 (39.6)	2 (1.4)	4 (2.9)	3.78	0.978	มาก
3. เพื่อนบ้าน	14 (10.1)	10 (7.2)	40 (28.8)	52 (37.4)	23 (16.5)	2.57	1.155	น้อย
4. กรรมการศูนย์ ข้าวชุมชน	21 (15.1)	53 (38.1)	51 (36.7)	12 (8.6)	2 (1.4)	3.57	0.901	มาก
5. หอกระจาย ข่าว	8 (5.8)	13 (9.4)	49 (35.3)	28 (20.1)	41 (29.5)	2.42	1.173	น้อย
6. วิทยุ	2 (1.4)	10 (7.2)	6 (4.3)	52 (37.4)	69 (49.6)	1.73	0.945	น้อยที่สุด
7. โทรทัศน์	4 (2.9)	8 (5.8)	44 (31.7)	37 (26.6)	46 (33.1)	2.19	1.053	น้อย
8. หนังสือพิมพ์	4 (2.9)	4 (2.9)	11 (7.9)	40 (28.8)	80 (57.6)	1.65	0.954	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย						2.73	1.008	ปานกลาง

3.4 ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงาน

ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ด้านกิจกรรมกลุ่ม ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21) โดยแยกเป็นความพึงพอใจระดับมากได้แก่ ด้านการซื้อและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.69) ด้านการอบรมถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.67) ด้านการ

ประชาสัมพันธข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย = 3.62) ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 2.76) ระดับน้อย ได้แก่ ด้านกองทุนกู้ยืม (ค่าเฉลี่ย = 2.30)

ด้านองค์ประกอบของกลุ่ม ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) โดยแยกเป็นความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ ด้านกรรมการและผู้นำ (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ด้านสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.59) ด้านวัตถุประสงค์กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.52) ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสถานที่ดำเนินงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.19) ด้านกฎ กติกา กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.15) และด้านทรัพยากรกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.08) ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
3.4.1 ด้านกิจกรรมกลุ่ม								
1. ด้านการซื้อขายและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์	11 (7.9)	91 (65.5)	26 (18.7)	5 (3.6)	6 (4.3)	3.69	0.814	มาก
2. ด้านการอบรมถ่ายทอดความรู้	33 (23.7)	54 (38.8)	32 (23.0)	13 (9.4)	7 (5.0)	3.67	1.093	มาก
3. ด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต	0 (0.0)	48 (34.5)	43 (30.9)	15 (10.8)	33 (23.7)	2.76	1.165	ปานกลาง
4. ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร	38 (27.3)	41 (29.5)	37 (26.6)	15 (10.8)	8 (5.8)	3.62	1.163	มาก
5. ด้านกองทุนกู้ยืม	4 (2.9)	13 (9.4)	47 (33.8)	32 (23.0)	43 (30.9)	2.30	1.094	น้อย
รวมเฉลี่ย						3.21	1.066	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3.4.2 ด้านองค์ประกอบของกลุ่ม								
1. ด้านกรรมการและผู้นำ	27 (19.4)	68 (48.9)	34 (24.5)	6 (4.3)	4 (2.9)	3.78	0.909	มาก
2. ด้านวัตถุประสงค์กลุ่ม	8 (5.8)	72 (51.8)	49 (35.3)	4 (2.9)	6 (4.3)	3.52	0.828	มาก
3. ด้านสมาชิกกลุ่ม	24 (17.3)	54 (38.8)	47 (33.8)	8 (5.8)	6 (4.3)	3.59	0.984	มาก
4. ด้านทรัพยากรกลุ่ม	26 (18.7)	32 (23.0)	25 (18.0)	39 (28.1)	17 (12.2)	3.08	1.325	ปานกลาง
5. ด้านกฎ กติกา กลุ่ม	26 (18.7)	34 (24.5)	32 (23.0)	29 (20.9)	18 (12.9)	3.15	1.307	ปานกลาง
6. ด้านสถานที่ดำเนินงานกลุ่ม	34 (24.5)	37 (26.6)	20 (14.4)	18 (12.9)	30 (21.6)	3.19	1.488	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						3.39	1.140	ปานกลาง

3.5 กิจกรรมที่ต้องการ

กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในศูนย์ข้าวชุมชน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) โดยแยกเป็นกิจกรรมที่ต้องการระดับมาก ได้แก่ การอบรมถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.17) กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.61) ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.36) การส่งเสริมการออม (ค่าเฉลี่ย = 3.05) กิจกรรมเพิ่มรายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.03) และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.97) ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในศูนย์ข่าวชุมชน

ประเด็น	ระดับความต้องการ					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)			
1. การส่งเสริม การออม	25 (18.0)	35 (25.2)	36 (25.9)	8 (5.8)	35 (25.2)	3.05	1.431	ปานกลาง
2. การอบรม ถ่ายทอดความรู้	71 (51.1)	31 (22.3)	31 (22.3)	2 (1.4)	4 (2.9)	4.17	1.014	มาก
3. การจัดซื้อปัจจัย การผลิต	38 (27.3)	33 (23.8)	28 (20.1)	21 (15.1)	19 (13.7)	3.36	1.383	ปานกลาง
4. การแปรรูป ผลิตภัณฑ์	35 (25.2)	20 (14.4)	22 (15.8)	30 (21.6)	32 (23.0)	2.97	1.518	ปานกลาง
5. กิจกรรมเพิ่ม รายได้	36 (25.9)	32 (23.1)	18 (12.9)	6 (4.3)	47 (33.8)	3.03	1.637	ปานกลาง
6. กิจกรรมลด ต้นทุนการผลิต	48 (34.5)	47 (33.8)	14 (10.2)	2 (1.4)	28 (20.1)	3.61	1.477	มาก
รวมเฉลี่ย						3.37	1.410	ปานกลาง

ตอนที่ 4 ปัจจัยในการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนหมกมณี จังหวัดชัยนาท

จากการวิเคราะห์สนทนากลุ่ม (Focus group) กับคณะกรรมการ 15 ราย ในประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน โดยการวิเคราะห์ SWOT ปรากฏ ดังนี้

4.1.1 สภาพปัจจัยภายในศูนย์ข้าวชุมชน

ตารางที่ 4.13 จุดแข็งและจุดอ่อนของศูนย์ข้าวชุมชน

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
1) ผู้นำ - มีความเสียสละ อดทน ตั้งใจจริง - มีความรู้ความสามารถ - มีประสบการณ์ในการทำ	1) ผู้นำ - ไม่ค่อยมีเวลา เพราะดำรงหลายตำแหน่งในชุมชน - บางกลุ่มขาดความรู้ด้านวิชาการ การบริหารจัดการกลุ่ม
2) สมาชิก - บางส่วนมีความเสียสละเฝ้าหาความรู้ มุ่งมั่นในการผลิต ทำตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม - สมาชิกส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำ	2) สมาชิก - ส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วม น้อย - แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว
3) การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน - มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม อย่างชัดเจน - บางกลุ่มมีเงินปันผลเฉลี่ยคืนให้สมาชิก - ทำบัญชีรับ-จ่ายเป็นปัจจุบัน - มีกฎระเบียบ ข้อบังคับชัดเจน	3) การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน - ไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การบริหารจัดการไม่ดี - มีการประชาสัมพันธ์น้อย

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
4) ทรัพยากรและเงินทุน - มีเงินทุนหมุนเวียนและมีการระดมหุ้นกัน - บางกลุ่มมีที่ทำการศูนย์ข้าวชุมชน มีปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าว โดยรัฐให้การสนับสนุน - บางกลุ่มได้รับเงินกู้สนับสนุนแบบไม่มีดอกเบี้ยจากอบต.	4) ทรัพยากรและเงินทุน - ขาดเงินทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาการผลิต - ไม่มีเครดิตให้ลูกค้ามากเท่ากับร้านค้าทั่วไป - ไม่มีเครื่องมือพื้นฐานในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของกลุ่ม - ขาดเงินทุนในการรับซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวกลับคืนมาจากสมาชิก
5) กิจกรรมการผลิต - จัดหาแปลงพันธุ์ในพื้นที่ที่เหมาะสม คมนาคมสะดวก - บางกลุ่มเปลี่ยนจากนาหว่านเป็นนาดำหรือนาโยน เพื่อกำจัดข้าวตอกและวัชพืช	5) กิจกรรมการผลิต - ปัจจัยพื้นฐานในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่พร้อม เช่น ลานตาก เครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ - เกษตรกรยังยึดติดกับวิธีการผลิตแบบเดิม - สมาชิกไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ทำให้กลุ่มมีเมล็ดพันธุ์น้อย

4.1.2 สภาพปัจจัยภายนอกศูนย์ข้าวชุมชน

ตารางที่ 4.14 โอกาสและอุปสรรคของศูนย์ข้าวชุมชน

โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
1) การดำเนินการของภาครัฐ เจ้าหน้าที่ • ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ขยาย • ศูนย์วิจัยข้าวให้การสนับสนุนในการเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ • สำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้การสนับสนุนในการเรียนรู้ เอาใจใส่ ติดตามดูแล • องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนด้านเงินทุนให้กู้ยืม	1) การดำเนินการของภาครัฐ เจ้าหน้าที่ • งบประมาณ ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีน้อย ไม่ทั่วถึง • การช่วยเหลือจากภาครัฐล่าช้า • การส่งน้ำไม่แน่นอนทำให้วางแผนการปลูกยาก
2) สภาพพื้นที่ทางกายภาพ • อยู่ใกล้กับหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน • มีการคมนาคมที่สะดวก • มีระบบชลประทานอย่างทั่วถึง เกือบทุกพื้นที่ • มีสภาพภูมิอากาศเหมาะสม	2) สภาพทั่วไป • เกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ศัตรูพืชรบกวน • ปัญหาข้าวดีด เกษตรกรจึงไม่ซื้อเมล็ดพันธุ์แต่หันไปใช้กล้าดำนาแทน

4.2 แนวทางการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนหมื่น จังหวัดชัยนาท ปรากฏดังนี้

จากการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน ได้ดังนี้

4.2.1 ศูนย์ข้าวชุมชน

- 1) ส่งเสริมสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน
- 2) วางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิก การบริหารจัดการกลุ่มด้านเงินทุน ด้านการผลิต การตลาด การกระจายพันธุ์

- 3) จัดระบบตรวจสอบควบคุมการผลิตให้มีคุณภาพดี
- 4) จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มศูนย์ข้าวฯ
- 5) ประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐ ในเรื่องความรู้และการสนับสนุนด้านงบประมาณ ปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง

- 6) วางแผนดำเนินธุรกิจเพื่อต่อยอดกิจกรรมการผลิตในกลุ่ม
- 7) มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 หน่วยงานภาครัฐ มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้และสนับสนุน

- 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม ประสานงานกับหน่วยงานอื่น
- 2) กรมชลประทาน ประสานงานกับเกษตรกรเพื่อแจ้งกำหนดการจ่ายน้ำ
- 3) กรมการข้าว สนับสนุน ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ
- 4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณเงินกู้ยืม

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนหมกมณี จังหวัดชัยนาท

จากการสอบถามสมาชิก คณะกรรมการ และวิเคราะห์สนทนากลุ่ม (Focus group) ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน

สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	คณะกรรมการ
5.1 ด้านการผลิต 5.1.1 ปัญหา - เกษตรกรยังยึดติดกับวิธีการผลิตแบบเดิม - สมาชิกไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิต เมล็ดพันธุ์ ไม่มีการตัดพันธุ์ป้อนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ได้น้อย - ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม โรค แมลงระบาด 5.1.2 ข้อเสนอแนะ - ให้คำแนะนำสมาชิกเรื่องการตัดพันธุ์ป้อน และวิธีการผลิตที่เหมาะสม 5.2 ด้านการดำเนินการศูนย์ข้าวชุมชน 5.2.1 ปัญหา - ขาดแผนการกระจายพันธุ์ - ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก - ไม่มีการประสานงานระหว่างศูนย์ฯ ด้วยกัน	5.1 ด้านการผลิต 5.1.1 ปัญหา - ไม่มีแผนการดำเนินงาน - ไม่มีการวางแผนการผลิต ทำให้ผลิตเมล็ดพันธุ์ออกมาไม่มีเกษตรกรซื้อ หรือผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรในชุมชน - ปัจจัยพื้นฐานในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่พร้อม เช่น ลานตาก เครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ 5.1.2 ข้อเสนอแนะ - วางแผนการดำเนินงาน การผลิตทุกขั้นตอน - จัดหาปัจจัยพื้นฐานในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยการจ้างหรือเช่า 5.2 ด้านการพัฒนาผู้นำ สมาชิก 5.2.1 ปัญหา - ขาดการจัดการศึกษาดูงาน

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

สมาชิกศูนย์ข่าวชุมชน	คณะกรรมการ
5.2.2 ข้อเสนอแนะ - จัดทำแผนการกระจายเมล็ดพันธุ์ โดยวางแผนร่วมกันระหว่างศูนย์ข่าวชุมชนใน อ.มโนรมย์	5.2.2 ข้อเสนอแนะ - จัดการศึกษาดูงานศูนย์ข่าวชุมชนที่ประสบความสำเร็จ
5.3 ด้านการตลาด 5.3.1 ปัญหา ช่องทางการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์น้อย	5.3 ด้านการตลาด การกระจายพันธุ์ 5.3.1 ปัญหา - ขาดการประชาสัมพันธ์ภายนอกชุมชน
5.3.2 ข้อเสนอแนะ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ข่าวชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย	- เกษตรกรไม่เชื่อถือในคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ศูนย์ผลิตได้ - ไม่มีแผนการจำหน่าย - ขาดแผนการกระจายพันธุ์
5.4 ด้านการพัฒนากิจกรรม สมาชิก 5.4.1 ปัญหา ขาดการจัดการศึกษาดูงาน	5.3.2 ข้อเสนอแนะ - ประชาสัมพันธ์ศูนย์ข่าวชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในและนอกพื้นที่ - วางแผนการจำหน่ายและกระจายพันธุ์
5.4.2 ข้อเสนอแนะ จัดการศึกษาดูงานศูนย์ข่าวชุมชนที่ประสบความสำเร็จ	5.4 ด้านทุน 5.4.1 ปัญหา - ไม่มีการดำเนินธุรกิจเพื่อเพิ่มเงินกองทุน
	5.4.2 ข้อเสนอแนะ - จัดทำแผนเสนอของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ
	5.5 ด้านการบริหารงานของศูนย์ฯ 5.5.1 ปัญหา - ไม่มีการสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

สมาชิกศูนย์ข่าวชุมชน	คณะกรรมการ
	5.5.2 ข้อเสนอแนะ - สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน ทุกปี และแจ้งให้สมาชิกทราบ

